

Puheeksi ottaminen

Raisa Cacciatore ja Henriikka Kangaskoski

Historia ja kulttuurit vaikuttavat

- Seksuaalisuudesta puhumisen rohkeus lisääntyy.
- Edelleen monelta vanhemmalta tai ammattilaiselta puuttuu taito puhua siitä lapsille.
- Tämä on luonnollista.

Monet kulttuurit

- Eri kulttuurista tai uskonnosta tuleva vanhempi, työtoveri tai lapsi
- Puhuminen voi tuntua jommastakummasta vaikealta
- Usein tarvitaan vielä enemmän puhetta
- Kysy, kuuntele, kunnioita!
- Hyvä tulkki on entistä tärkeämpi: osaako ja pystyykö tulkki puhumaan aiheesta?

Puhuminen lapsille / kollegalle / vanhemmille kehotunnekasvatuksen aiheista

- Mitkä tekijät lisäävät puhetta ja uskallusta ottaa puheeksi?
  - Tieto, avoimuus, kunnioitus, sanat, yhteiset ohjeet
- Mitkä tekijät estävät puheeksi ottamista?
  - Pelko, jännitys, perinteen puuttuminen, sanojen puute, tiedon puute, sopimusten puute

Mitkä kysymykset askarruttavat vanhempia?

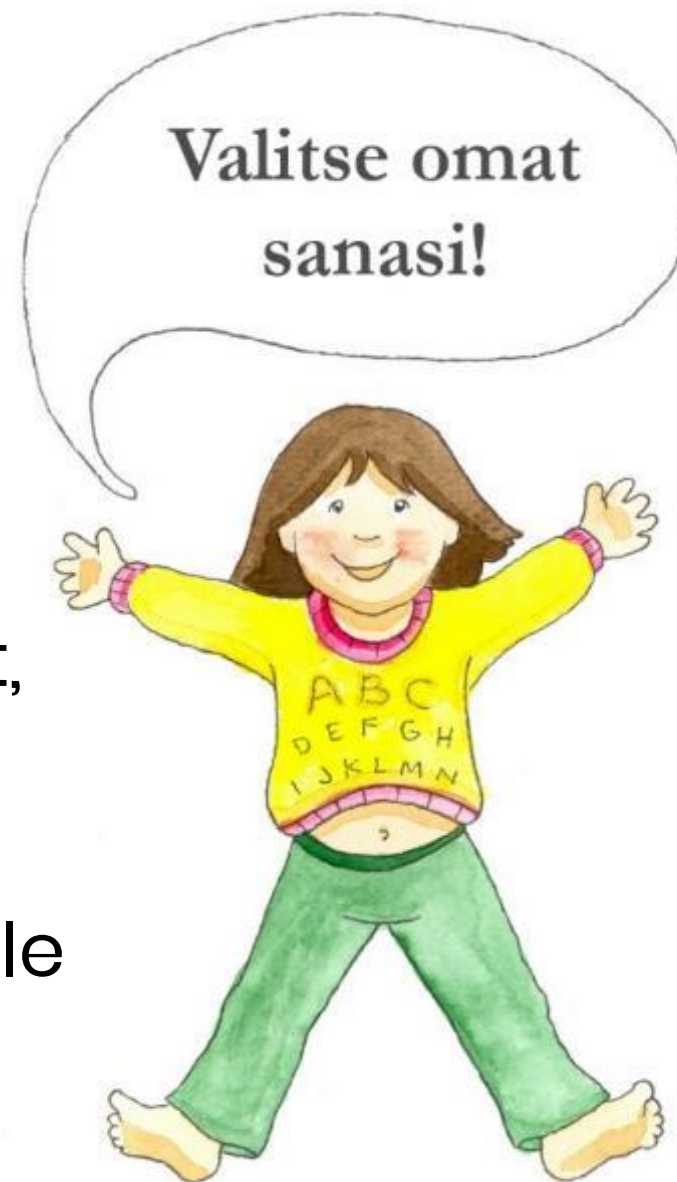
1. Mitä tarkoittaa ikä- ja kehitystaso?
2. Mitä sanoja pitää käyttää?
3. Seksuaalikasvatus omassa lapsuudessa
4. Sana seksuaalisuus
5. Dialogin puute ammattilaisten kanssa
6. Hämmäntävimmät aiheet: lisääntyminen, unnutus ja turvataidot

Miten suhtautua?

- Lasten kehotunnekasvatuksen aiheet ovat osalle aikuisista vaikeita käsitellä ja osalle taas aivan luonnollisia ja helppoja.
- Paljon riippuu siitä, millaisia kokemuksia itse on lapsena saanut ja miten asioista on puhuttu.
- Tärkeintä myönteinen ja rauhallinen lähestymistapa.
- Aloittamiseen tarvitaan tietoa ja harjoittelua.
- Vanhemmille tiedottamisen apuna kannattaa tarjota aluksi materiaaleja ja linkkejä.

Mitä sanoja pitää käyttää?

- Käytä sanoja, jotka tuntuvat omilta ja turvallisilta
- Sanoja, jotka ovat helppoja käyttää ja ymmärtää myös vanhemmille
- Tee kaikille lapsille tutuksi yleisesti käytetyt, asialliset sanat.
- Sopimattomien sanojen avaaminen lapsille asiallisesti ja miksei kannata käyttää.

Keskusteleva ja tasavertainen kasvatuskumppanuus

- Sekä vanhempien että työtovereiden kanssa
- Yhdessä ihmettelemistä, toisten näkökulman oppimista
- Luottamuksen ja turvallisen ilmapiirin rakentamista
- Kyseessä ei ole kilpailu, kuka tietää paremmin
- Kyseessä eivät ole ongelmat päivähoidossa tai kotona, vaan tavallinen terveys- ja turvallisuuskasvatus.

Pikkuhiljaa ja totutellen

- Muista, että ammattilainen ja vanhempi eivät ole ehkä samalla viivalla
- Aihe voi olla kummalle tahansa uusi ja hyvin hämmentävä
- Aihe on herkkä ja tunteita herättävä. Siitä puuttuu tietoa. Myös aikuisen omat kokemukset ovat voineet olla kielteisiä.
- Avaa aiheita rauhallisesti keskustellen ja tietoa sekä materiaaleja tarjoten, pienissä annoksissa.
- Vanhempainillassa aihe on hyvä ottaa esiin ja sitä ennen jo lähettää tutustuttavaksi materiaaleja tai linkkejä.

Kun aikuiset avaavat keskustelua kehotunnekasvatuksen aiheista

- Lapset:
  - Saavat sanoja, tietoa, taitoja ja myönteisen asenteen
  - Saavat luontevan mallin miten puhua
  - Uskaltavat kysyä asioista joita näkevät, kokevat ja kuulevat
  - Saavat tietoa seksuaalioikeuksistaan ja turvataidoista. Näistä he eivät osaa itse kysellä.
- Vastuu puheeksi ottamisesta on aina aikuisella.

Toive olisi että...

- Lapsi voisi esittää kysymyksiä sekä kotona että päivähoitossa.

MUTTA

- Puhumattomuutta ja esteitä voi olla sekä ammattilaisilla että vanhemmilla.
- Ei haluta puhua aiheesta lapselle

Keveitä aiheita alkuun ja harjoitteluun

- Keho ja yksityisyys
  - Kaikki kehon osat ja niiden nimet
  - Yksityisyys, vessa ja potta tavat
  - Pikku Kakkosen videot
- Tunteet ja alastomuus
  - Kosketus miten kotona kosketaan toisia
  - Ihastuminen, nukkuminen, alastomuus
  - Saunominen, riisuutuminen
- Turvataidot
  - Lapsi osaa pyytää apua tarvittaessa
  - Kyllä ja ei -tunne omassa kehossa

Puheeksi ottaminen on taito jota voi harjoittaa

- Harjoitus => Itsevarmuus
- Miten puhun asiallisesti
- Yhteisesti sovitut sanat
- Osaan perustella tarpeen
- Osaan kohdata toisen arvostavasti

- ✓ Paras turvataito on se, että lapsella on läheinen ja avoin puhumisen tapa aikuisten kanssa.
- ✓ Tämä on aikuisten aloitettava ja myös aikuisten taito.
- ✓ Lapsi, joka on tottunut siihen, että näistä asioista voidaan puhua ja jolla on sanasto, osaa paremmin suojautua eri tilanteissa tai myöhemmin kertoa niistä.

Puheeksi ottamisen kortit

- Vanhempainvarttiin
- Vasukeskusteluun
- Lapsen kanssa
- Harjoitteluun
työtovereiden
kanssa

Kasvattajan muistilista

- Tutustu materiaaleihin, videoihin, oppaisiin.
- Harjoittele työtoverin tai ystävän kanssa hankalia sanoja ja asioiden selittämistä.
- Luo työpaikallasi avointa ja keskustelevaa ilmapiiriä.
- Vastaa lasten kysymyksiin.
- Ota itse lasten kehotunnekasvatus aktiivisesti osaksi toimintaa.
- Muista avoin ja kannustava asenne!

